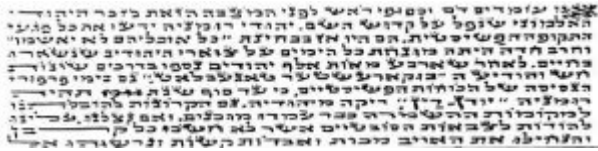

Holocaustul în România - Sulul (cartea) distrugerii evreilor din România: "Meghilat ha-hurban şel iehudei Romania" של מגילת החורבן של יהודי רומניה [anul 5782]

În 27 ianuarie 1945 Armata Roşie a intrat în teribilul lagăr Auschwitz și i-a eliberat pe puținii supraviețuitori. În anul 2005, la propunerea Ministrului Afacerilor Externe al Israelului, ONU a declarat această zi ca „Ziua internațională a Holocaustului”. Peste câteva zile vom comemora această zi tristă. Noi nu uităm și nu iertăm! De data aceasta vreau să vorbesc despre un document anonim, scris în limba ebraică, despre evreii din România după aceste evenimente.

Acesta este unul din cele șapte suluri despre Holocaust scris în limba ebraică, în stil biblic, asemănător celui din *Plângerile lui Eremia*, care vorbește despre distrugerea Ierusalimului și a Templului în anul 586 î.e.n. În acest sul sunt descrise evenimentele care s-au petrecut în România Mare între anii 1940-1944. La începutul acestei perioade în România trăiau în jur de 850.000 de evrei; la sfârșit, numărul lor s-a redus la aproximativ 450.000. Cartea a fost scrisă în anii de după război și ea cuprinde majoritatea evenimentelor tragice petrecute în anii războiului.

Scopul scrierii acestui sul ne este prezentat chiar de autor: „*Dorim să păstrăm pentru generațiile următoare amintirea acelor timpuri înfiorătoare. [...] Aminteste-ți de ceea ce ți-a făcut Amalek (un verset din Vechiul Testament aplicabil tuturor dușmanilor evreilor) [...] nu uita! Te implor să nu uiți pe vecie strigătele celor uciși, arși, spânzurați, măcelăriți și îngropați de vii! Vom ține minte pe vecii vecilor ce ne-au făcut [...] Să fie sulul acesta împreună cu celelalte suluri o mărturie de lacrimi și sânge despre Holocaustul care s-a dezlănțuit asupra milioane de frați și surori din poporul nostru.*”

Sulul este alcătuit din introducere, patru capitole și încheiere

Introducerea conține o descriere a „asupritorului blestemat” și a „distrugătorului înnebunit de ură”, tiranul, mareșalul Ion Antonescu, conducătorul țării timp de patru ani. În perioada lui au fost distruse comunități întregi, au fost executate familii întregi – bărbați, femei și copii, au fost incendiate sinagogi și școli evreiești, au fost distruse instituții publice. Sute de mii de evrei au fost izgoniți din locurile lor de baștină și deportați. Au curs fluvii de sânge, au pierit conducători și rabini, studenți și profesori, marea evreilor din țara aceasta.

Primul capitol conține măsurile luate de autoritățile române împotriva evreilor din țară:

- *S-a intensificat ura populației față de evrei;
- *Zilnic s-au impus restricții noi pentru de evrei;
- *Cultul mozaic a fost scos din rândul cultelor din România;
- *Casele evreiești au fost naționalizate și proprietățile evreiești au fost jefuite;
- *Mii de familii evreiești au fost alungate din locuințele lor;
- *Antreprenorii și negustorii evrei au fost obligați să-și deschidă afacerea în zilele de sărbători evreiești, mai ales

Roș Hașana și Yom Kipur;

*Sinagogi au fost confiscate și incendiate, suluri de Tora au fost pângărite; În continuare sunt descrise primele pogromuri:

*Primul pogrom, la Dorohoi, în 1 iulie 1940. Au fost uciși aproximativ 100 de evrei, printre ei bebeluși, copiii, femeii, bătrâni și zece soldați.

*Al doilea pogrom, la București, în 21-23 ianuarie 1941. Au fost uciși 130 de evrei, printre care cei doi fii al Rabinului Țvi Gutman, *Av Bet Din* din București. El însuși a fost arestat și împușcat de două ori, dar a fost salvat de la moarte. 15 cadavre au fost atârinate pe cârligele unui abator cu câte un bilet pe care scrie „carne cașer”.

*Legionarii din partidul nazist Garda de Fier care aspirau la conducerea țării prin teroare și la eliminarea tuturor evreilor, au lovit 25 de sinagogi din oraș, printre care Marea Sinagogă sefardă *Cahal Grande* și o școală religioasă așkenază.

*Sute de evrei au fost scoși din casele lor, din sinagogi sau chiar adunați de pe străzi și duși la așa-numitele secții de poliție ale legionarilor, unde au fost bătuti și torturați.

Al doilea capitol cuprinde încă două pogromuri:

*Al treilea pogrom, la Iași, la sfârșitul lunii iunie și începutul lui iulie 1941. Au fost uciși peste 10.000 de evrei. Câteva mii au fost înghesuiți în 33 de vagoane fără ferestre și fără aer, în „trenul morții”. Trenul a mers zile întregi fără țintă. Circa o jumătate din pasageri au murit de căldură și prin asfixiere.

*Al patrulea pogrom, la Stâncă Roznovanu, lângă Iași, în 27 iunie 1941. Au fost uciși 311 evrei, printre care 7 bebeluși care au fost aruncați într-o groapă, îmbrățișați de mamele lor.

Al treilea capitol conține evenimentele legate de deportarea în Transnistria a evreilor din Dorohoi, Bucovina și Basarabia. Din cei 150,000 de deportați, peste 90,000 au murit de frig, de foame, de tifos și dizenterie. O parte au fost uciși de germani și români. Numai în jur de 60,000 s-au întors.

Al patrulea capitol descrie situația deplorabilă a celor 150,000 de evrei din nordul Transilvaniei. Prin Dictatul de la Viena, în vara anului 1940 ei au trecut de la autoritățile române la cele maghiare. În vara anului 1944 ei au fost adunați în ghetouri, iar după scurt timp au fost deportați la Auschwitz. După terminarea războiului s-au întors în România doar 29,405 evrei. Peste 120,000 au fost arși în cuptoarele lagărului. Printre victime erau învățați și studenți din multe comunități, printre care Cluj, Oradea, Satu-Mare și altele.

Autorul mai amintește pogromul din comuna Sărmaș, lângă Turda, în care au fost uciși 126 de evrei – bebeluși, copii, bătrâni, femei și bărbați – în noaptea dintre 16 și 17 septembrie 1944, în ajun de Roș Hașana.

Autorul deplânge și naufragiul celor două vapoare de emigranți spre Israel, Struma în 24 februarie 1942 și Mefkura în 5 august 1944. Ele au plecat din Constanța, având la bord 1,100 de evrei, printre care și refugiați din Polonia și Ungaria, orfani din Transnistria și alții. Amândouă s-au scufundat în apropierea portului Istanbul.

În ultimul capitol, autorul descrie intenția fasciștilor de a transforma România într-un stat *judenrein*, curățat de evrei. Vagoanele erau deja pregătite pentru a-i transporta pe evrei la lagărele de concentrare. Salvarea a venit prin eliberarea României de către armata sovietică și astfel au fost salvați 400.000 de mii de evrei.

Autorul laudă autoritățile socialiste române: „Regimul democratic ne-a ajutat să ne sculăm din ruine, să ne refacem comunitățile și să întărim viața religioasă evreiască.[...] Noi întărim legăturile cu alte comunități din Europa și de pretutindeni.”

Cine este autorul sulului?

Această operă anonimă a fost publicată în Israel de Dr. Iacov Gheler, profesor la Facultatea de Studii Ebraice de la Universitatea Bar-Ilan. El a stabilit că autorul acestui sul a fost Rabinul Binyamin Vilner

Rabinul Vilner s-a născut la Ierusalim în anul 1899, fiu al unei familii de evrei veniți cu primele valuri de imigranți. În 1901, când el avea doi ani, părinții s-au întors în Galiția. La începutul Primului Război Mondial au fugit în Cehia. Între anii 1915-1918, Rabinul Vilner a învățat la o *yeșiva* din Viena. În anul 1920 el a ajuns în România și a învățat la *yeșivot* din Baia-Mare și Satu-Mare. El a fost consacrat ca rabin de către rabinii din București Moșe Berger, Zusia Landman și Prim Rabinul României Dr. Alexander Șafran.

Între anii 1925-1929 Rabinul Vilner a fost rabinul comunității Liteni, de unde a trecut la comuna Frumușica unde trăiau 434 de evrei în anul 1930.

Între anii 1940-1944 a fost deportat în lagărul de la Târgu-Jiu și apoi în lagărele Vapniarca și Grosolovo din Transnistria, acuzat că ar fi comunist.

În anul 1960 a făcut *aliya* în Israel și a murit în anul 1978 la Petah-Tikva.

Articolul a apărut în revista Baabel, ianarie 2022